

Værfts - Magazinet

Nr. 3

September 2004

3. årgang

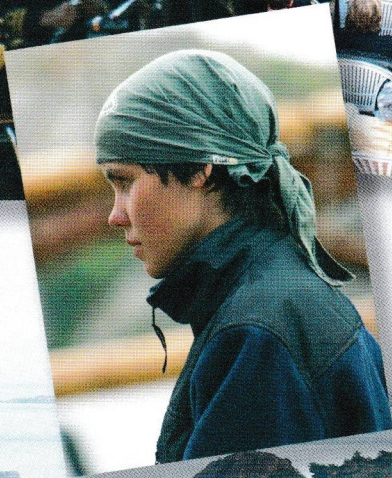
Utgitt av

Fredriksvern Verfts Venner

Verftssommer 2004

Foto: Rune Sørli

Fredriksvern Verfts Venner

Innhold:

Formanden har ordet	4
Husklyngen som ble til Stavern	5
Kan mose bli til mat?	8
GMSO	9
Kanonen ved Kadettbrakka	14
Trond Halfdan Bergan	18
Et gammelt brev	21
FVV - Anno 1950	22
Blokkhusene, kommunens ansvar?	23
FV som filatelistisk samlerområde	25
Guidetjenesten 2004	27
«Spreng-Granaten»	28

Foto forside:

Splittflagget vaier på verftet. Foto: Rune Sørlie

Foto tittelblad:

Kanalen var like attraktiv med sine båt plasser i 1936, som i dag. Foto: Rune Sørlies fotosamling.

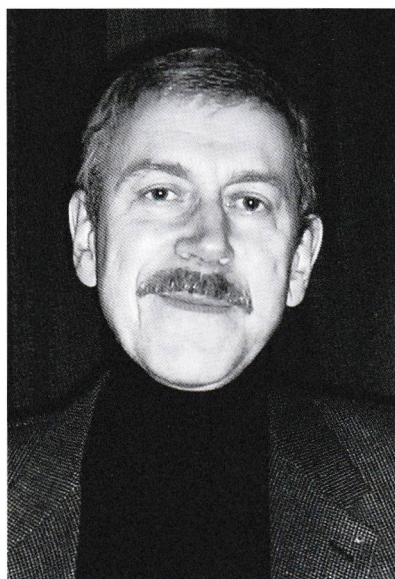
I redaksjonen:

RUNE SØRLIE	Redaktør
YNGVE RAKKE	Fotograf
MARIANNE SØRLIE	Fotograf/medarbeider
SVENN DVERGASTEIN	Fotograf

Medarbeidere dette nummer:

Per Inge Olsen, Finn Otterstad

Formanden har ordet

Sommeren er over. De fleste turistene har forlatt Stavern og byen har falt til ro igjen etter noen hektiske sommermåned. På Fredriksvern verft har det i sannhet vært noen travle måneder. Aldri før har det blitt presentert så mange kulturtilbud inne på verftsområdet som denne sommeren. Et mangfold av konserter, revyer og utstillinger har trukket til seg publikum. Mange er det som har vært interessert i verftets historie og i løpet av sommeren har ca 1100 personer blitt vist rundt på verftet i regi av venneforeningen. I første halvdel av september har vi også gjennomført et opplegg for alle niendeklassene i Larvik kommune som en del av "Den kulturelle skolesekken" eller Kulturskrinet" som det heter lokalt. Ca 500 elever har besøkt verftet og på denne måten fått et innblikk i en viktig epoke i norsk historie.

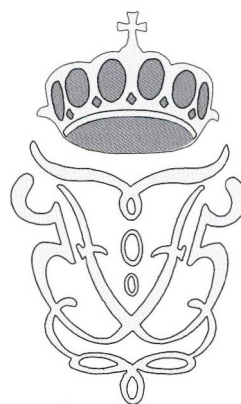
Registreringer som Forsvarsbygg har gjort viser at over 100000 personer passert gjennom verftsporten denne sommeren. Det sier vel litt om hvilken attraksjon verftet er både for fastboende og tilreisende. Kulturaktivitetene er viktige og er med på å skape et aktivt miljø på verftsområdet. Vel så viktig er det at det etableres virksomhet som gir inntekter til forvalter av eiendommen. Inntekter som man er avhengig av for å ivareta bygninger og anlegg. Vi i FVV ser ingen motsetninger i at næringsvirksomhet, tilpasset anleggets særegenhet, kan utøves parallelt med den kulturelle delen.

Denne sommeren har flagget vaiet på vollen hver eneste dag. 8. september var det ett år siden vi startet flaggdagnaden. Det står respekt av den jobben som her utføres uansett værforhold, hverdager og helligdager året rundt.

Det største prosjektet vårt denne høsten er å lage en utstilling av Luftforsvarets virksomhet ved Fredriksvern verft etter krigen. Lokalet i Kadettbrakka er nå ferdig oppusset og belysningen er montert. Nå gjenstår et stort arbeide med å forme utstillingen med de gjenstander som finnes, samt å supplere samlingen med nye gjenstander og bilder. Vi er Forsvarsbygg en stor takk skyldig for oppussing av lokalet og vi takker Generalinspektøren for Luftforsvaret for økonomiske bidrag til utstillingsbelysningen. Vi trenger fortsatt mye hjelp i det videre arbeid, ikke minst på det praktiske plan og vi etterlyser medlemmer som kan stille opp og ta et tak når det trengs. Vi er også interessert i å høre fra medlemmer som har gjenstander, uniformseffekter og bilder liggende fra virksomheten etter krigen og som kan tenke seg å bidra til at dette blir stilt ut.

Værftsmagazinet har blitt en fin kontakt mot våre medlemmer og vi har fått mange hyggelige tilbakemeldinger. Vi har bevist unnlatt å bruke mange annonser i bladet da vi mener det er mer lesbart slik. Utgivelsene og portoutgifter koster oss imidlertid mer enn hva den enkelte betaler i medlemskontingent og vi har behov for å sette av ytterligere en side til annonser (i dag er det kun siste side som nyttes til dette formål). Det er imidlertid ikke lett å finne annonsører som vil støtte dette arbeidet så hvis du har forslag til annonsører eller kjenner noen som kan tenke seg å bidra – ta kontakt med oss. Og har du ikke besøkt vår hjemmeside så er adressen: www.fvv.stavern.no.

Per Inge Olsen

Husklyngen som ble til Stavern

Av Rune Sørli

Spørsmålet om hvor gammel Stavern by egentlig er, har vært reist utallige ganger. Vi vet selvfølgelig en del ut fra historiske kilder – men vet vi egentlig alt? – neppe!

Selve stedet ser ut til å være kjent helt tilbake i sagaen, men da ikke som fast boplass. Først ut fra et gammelt dokument datert i 1378 angående en arvesak i Tjølling, fremkommer Stavern med eiendommer i privat eie. Stavern blir da dokumentert som et sted ute på Nesset i Tanum sogn.

Fra den store bybrannen i Fredriksvern 1883, slik den ble illustrert i Skillingmagasinet. Tegningen skildrer dramaet sett fra verfisområdet mot Havnegaten, med Tollboden til høyre og hotellrekken til venstre – i bakgrunnen sees bygningene på Mølleberget.

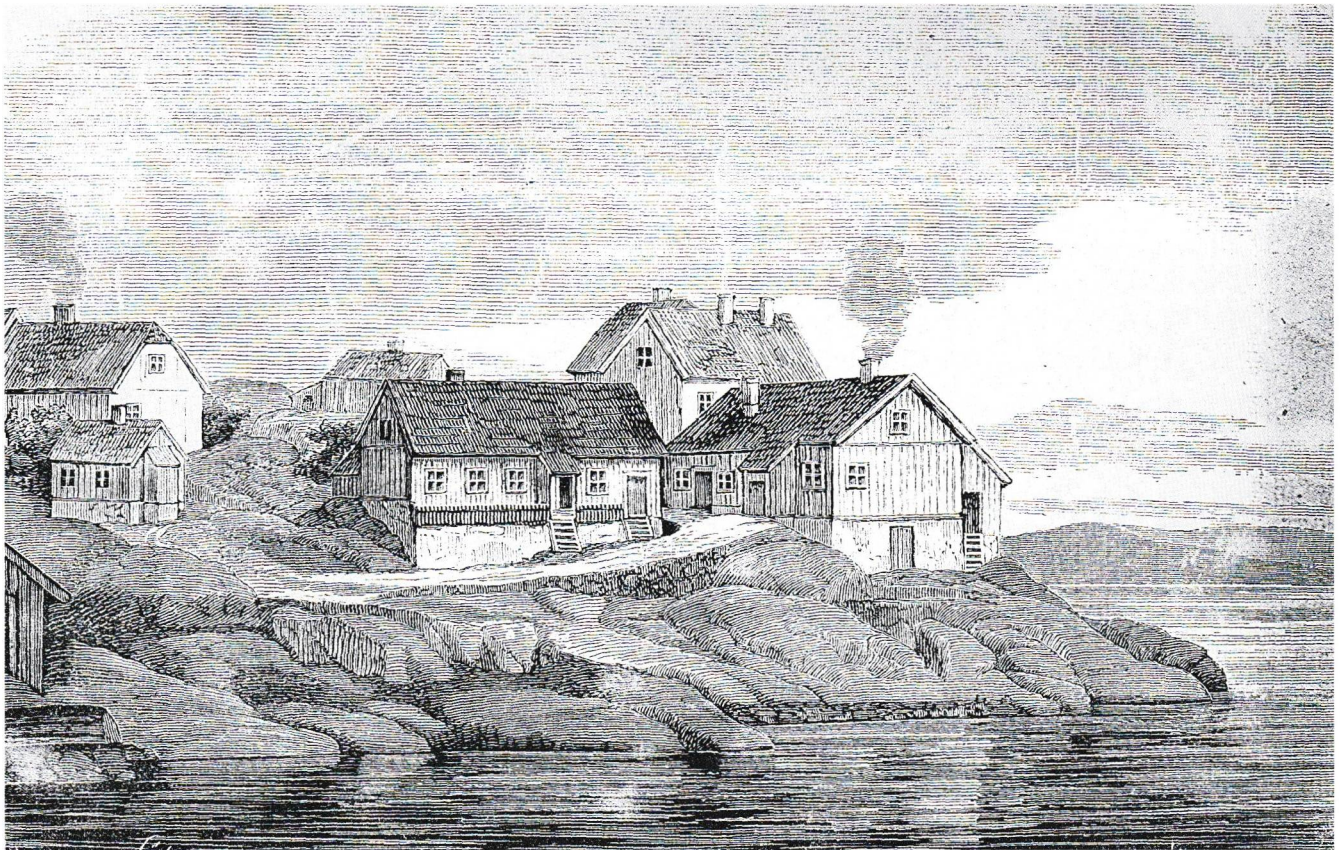
Andre kilder fra Stavern tidligste tider er folketellingene – den første for stedet er datert året 1664. Denne tellingen for registrering av manntall, omfatter bare personer over 12 år, og da bare menn. I dette manntallet heter det imidlertid at Stavern, som da tilhørte landdistriktene, hadde 12 såkalte strandsittere og 14 husmenn. Blant dem fantes en smed, en møller og en sagmester. Det fantes også en gjestgiver i Stavern, det kan vi lese ut fra Laurvigs sorenskriveris tingbok, som opplyser at det i 1664 ble tatt ut tiltale mot en slik gjestgiver i Stavern. Han het Engelbret Laurssøn, og han ble stevnet etter tiltalen: ”Schydzferds negtelse han den 22 Aprills beuiste Imod

hans Exelentz Herr Gienerall admiral”. Denne saken bevitner at Stavern lå på reiseruten til viktige- og høyere personligheter.

Stavern var faktisk på 1600-tallet større enn både Helgeroa, Nevlunghavn og Sandefjord – og større skulle det også bli i de kommende 200 årene – alt takket være havneforholdene og utviklingen av jernstøperiene inne i Laurvig.

Kong Christian V

Det var under en reise i 1685, hvor kong Christian V skulle gjeste sin halvbror, Ulrik Fredrik Gyldenløve, inne

Bygningsmassen nede på Mølleberget – som besto av bl.a. de første boplasser i Stavern. Tegning: Fra Skillingmagasinet.

i Laurvig et par dager – han ventet nemlig på videre skipning til København. Under disse to dagene lot kongen tiden i følge reiseberetningen brukes til: ”alle Undersaatters indgivne Supplicationer allerunderdanigst referere og meddeelte enhver derpaa et allernaadigst og mild Svar saaledes at de udi alle Maader vare fornøyede og baade Gud og Kongen for disse 2de Dagers contrari Vind og allernaadigst meddeelte Resolutioner inderligen takkede”.

På deres tur rundt om i distriktet, gikk turen blant annet ut til Stavern – der så kongen på skansen og et Blokkhus (på Citadelløya) som Gyldenløve hadde reist allerede i 1677. Her ble da også kongen orientert om stedets beliggenhet og beskaffenhet når det gjaldt militær betydning, noen den gjorde for den dansk-norske flåten under deres operasjoner mot ”Gøteborgeskadren” – kong Christian V ble henrykket, og dette gav grunnlaget for hans tanker om et anlegg på stedet. Det var da 6 år siden riket hadde vært i krig, men den neste lå i luften – derfor gjaldt det å ruste seg til strid.

Mange arbeidsplasser

Sommeren 1687 tok man fatt på arbeidet, men man ble ikke ferdige, derfor fortsatte man arbeidene også de to neste sommere. Den 15. september i 1689 fikk Stavern sin første faste garnison – mannskapene var flyttet over fra Fredrikstad, som var sentralpunktet for forsvaret av Oslofjorden. Dette med at forsvaret etablerte seg her i

byen, gjorde sitt til at befolkningen selvfølgelig økte – ikke med soldatenes fruktbarhet – men mer med stedets behov av håndverkere, handelsmenn og deres familier. Stavern ble symbolet på en ”oase” av arbeide. Her på anlegget kunne en fattig arbeidskar håpe på å få seg et godt arbeide, selv om det kunne være hardt. Det komselvfølgelig også en del annet personell til Stavern, og som stedet kunne vært foruten. Det var ikke jobb til alle, og heller ikke husrom til alle, dette gjaldt først og fremst for de som intet kunne betale. Dermed oppsto det et miljø rundt stedet som til tider kunne være til sjenanse.

En gryende by

Som nevnt tidligere rommet Stavern 25 voksne menn i 1664. I 1690 var dette tallet økt betraktelig – antallet vet vi ikke sikkert, men antall bebodde hus var i dette året 27. Disse husene var sentrert i området rundt Mølleberget. Alle disse husene var oppført vilkårlig, helt uten noen bystruktur. Ingen av de som bodde der eiet grunnen, den var i sin helhet eiet av grevegodset på Brunla. Befolkningen hørte derfor innunder grevens forvaltning, overinspektøren i Laurvig, rent geistlig sognet beboerne imidlertid innunder Sognepresten på Tanum.

Store skoger – lite ved

Stavern var dekket av skog på innsiden av selve kystlinjen, og skog var det også på resten av Nettet – dette var nemlig

ikke så vanlig langs kysten på den tiden – siden man hadde drevet rovhogst gjennom mange år. Her på Nesset, som lå under Brunla, hadde man ikke sett seg tjent med denne hogsten – derfor fremsto Nesset som den reneste frodige og bevokste oase av skog og vekster langs kysten. Grunnen var rett og slett at hvis jernproduksjonen skulle slå feil, så hadde man noe økonomisk å falle tilbake på, nemlig skogen. Men denne herlige Brunlaskogen var ikke til noen nytte eller forlystelse for beboerne i Stavern – her var adgang forbudt. Derfor var et stort spørsmål - hvor skulle beboerne få ved til vinteren fra? Dette ble et like aktuelt spørsmål hvert år i mer enn 100 år fremover. Tingbøkene kan imidlertid fortelle om at "Staværingene" tok seg ved i skogene i ly av nattens mørke, - akk for et folk vi er etterkommere av.

Posten skal frem

Heller ikke kremmerånden fikk herske ute blant strandsitterne – grevskapet hadde regulert all handel inne til residensstaden, og all handel ble overvåket med argusøyne av myndighetene – så hva skulle da den arme staværingen livnære seg på?

Jo – fiske!

Dette ble det åpnet lovlighet for, men kun til selvnæring. Likeledes ble det åpnet tilgang for losing – dermed hadde man da noe å leve av her ute. Dette var i tiden før anlegget med Fredriksvern verft tar til – så befolkningstallet holder seg lavt en lang periode.

Men så skjer det noe med Stavern i mai 1675. Da skriver nemlig Stattholderen Ulrik Frederik Gyldenløve fra Akershus en lang betenkning til

krigskollegiet om at den beste veien for forsendelsen av post mellom Norge og Danmark skulle gå over Stavern. Det heter blant annet følgende: "Belangende den beqvemste og nærmeste hafn til søe correspondenz fra Hals chanz (Hals skanse i Limfjorden) og Fladstrand hid til Norge, da ligger Osterrisøer nærmest mensz Laurwigen beqvemest thi dend første kand ej beseigles med contrarie wind". Det er vel ikke utenkelig at Gyldenløve tenkte på seg selv når han kjempet for Stavern i denne saken. Han fikk det som han ville – og Stavern har derfor for alltid blitt en viktig brikke i norsk posthistorie – ikke bare militærhistorie.

Et stille og fredelig sted

Stavern var et fredelig sted – så fredelig at kommandanten på Stavern Fort ute på Citadelløya klaget over ensomhet. Han var derfor nøye med at alle handelsskip som passerte fjorden skulle skyte salutt for å hilse krigsmakten ved passering eller ankomst. Ensomheten skulle etter hvert bli avbrutt, for i 1709 bryter den store nordiske krig løs, og Stavern ble dermed med på krigskartet. Nå skulle fortet ute på Citadelløya vise seg som den riktig tenkte skanse. Brått var havnen fylt av marinefartøyer, og alle handelsskip var borte. Den norske stolte flåte hadde overtatt ankerfestene i fjellene rundt.

Senere kjenner vi historien. Fredriksvern verft anlegges, og Stavern blir en av rikets viktigste byer gjennom mange, mange år.

Vi som bor her nå – synes imidlertid den er viktig fremdeles!

Stavern ca. 1870 – altså før den store bybrannen i 1883. Foto: Rune Sørli's fotosamling.

Kan mose bli til mat?

– Et prøveprosjekt i 1807

Av Per Inge Olsen

*Det er vel godt man gikk bort fra mosemat – Tor Kristensen fra redaksjonen iStavern.no, prøvde en neve mose – men selv for en "hardbarket" kar med skjeggstubber på haka, og inntatt på historisk grunn i form av Kadettbrakka, ble dette ingen stor gurme opplevelse.
Foto: Rune Sørli.*

Under krigen mot England fra 1807-1814 var det ofte vanskelig å få nok forsyninger på grunn av fiendens blokade av kysten. I tillegg til verftets egne styrker ble det samlet store hærstyrker i området og det ble problemer med å skaffe mat til alle. I 1807 ville verftets beholdning kun strekke til den vanlige garnison i 5 måneder og det var stor mangel på korn i distriktet. I denne vanskelige tiden søkte man over alt for å finne noe som kunne erstatte mangelen. En foreslo for eksempel at det skulle brukes islandsk mose til brød. I den anledning ble det nedsatt en komite på 3 personer for å undersøke om mosen virkelig var brukbar som menneskeføde.

Komiteen ga følgende innstilling:

"1 del mosemel og 1 del havremel vil neppe la seg elte til flatbrød. 2 mennesker sto i over 1 time før enn de kunne få en liten kake ferdig, som smakte meget bittert og som fattige endog ikke kunne spise

Mosemelet med halvparten melk og halvparten vann, kokt til grøt, var så bittert og trevlet at det ikke kunne bli spist. Kokt i vann var det aldeles uspiselig.

Når mosen kokes til gele og det trevlede avsiles, kan den

når den blandes med mel og spises med malt eller øl avgi det fordelaktigste surrogat. Den smaker da minst vemmelig og alle dens nærende bestanddeler er tilstede. Herved kan og spares 5/6 del mel. Det er kun på denne måte, at vi kan innse, at denne mose kan brukes til føde for allmuen, og vi tror derfor at enhver bør plukke denne mose selv og når de har kokt geleen derav, hvortil de kan få veiledning hos enhver av oss, da kan den tilstedes mel, kjøpt eller skjenket av det offentlige under en manns oppsyn.

Dette er alt, hva undertegnede etter den høystkommanderendes kaptein Fabricius oppfordring i denne viktige sak har kunnet underrette

Å la innplukke mosen, preparere den til mel og utselge den, vil sikkert bli unyttig pengespild. Thi neppe vil Staverns innbyggere spise dette mel som brød eller grøt."

Rapporten var underskrevet av komiteens medlemmer: Benche, Tronsen og Bjarnesen

De tre herrene har nok tømt mangt et godt glass øl før de kom med sitt resultat etter å ha satt til livs flere prøveprosjoner av denne mosen.

Den tyske marines "Mine Sweeping Organisation's" leir i Stavern (GMSO)

Rapport fra besøket den 31. januar 1946 av Internasjonale Røde Kors

Oversatt fra fransk av Marianne Sørli

Tyske soldater i fangenskap utbedrer skader på vollene bak garasjeanleggene (teknisk lager) i 1945. Foto: Rune Sørli's fotosamling.

Leirens kjennnavn: Lager Briesen – Stavern
Postadresse: Feltpostnummer 39 450 –
Bericht des altesten deutsche
Marineoffiziers Oslofjord
Kapasitet: 1000 mann
Kommandant: Kapiten-leutnant der
Kriegsmarine – ALBERS

Besøkelsesdagen var det 405 personer i leiren og 194 personer ute på arbeid. Av disse var det 17 offiserer og 6 med opphevet rang, 44 underoffiserer – 162 menige – 80 sivile – 60 damer og 16 barn, resten av blandet militær rang.

Ved ankomst til leiren var ikke Genève konvensjonen oppslått.

Beskriving av leirens innredning:

Leiren befinner seg ved Skageraks bredde, syd for Larvik i et sunt område. Leiren er en tidligere norsk marinebase.

En del av brakkene er tidligere gamle kaserner, men tyskerne har tilført området nye solide brakker under krigen.

Det er mange vinduer, elektrisk lys og oppvarmingen er tilfredsstillende. Luftvolumet i sovesalene er også tilfredsstillende.

Tiltak mot brann er bra organisert. Ved en brann i et magasin ble dessverre en tysk fange drept da en skillevegg raste sammen under slokningsarbeidet.

Sengene er gode, utstyrt med laken og tre tepper hver.

Hygiene:

Antall latriner er tilfredsstillende. Fangene kan dusje minst en gang pr. Uke.

Mat:

Kjøkkenet er bra utstyrt, og fangene får tre måltider pr. Dag. Maten er god, men tilsvarer ikke den som de norske

reservetroppene får. Ingen felles sykdommer som skyldes maten har forekommet.

Medisinsk pleie:

Fangene blir passet av en lege assistert av sanitetspersonell, samt en tannlege. I sykestuen, som har 21 senger, er utstyret tilfredsstillende. Det finnes tilstrekkelig med medisiner, likevel gjør legen oss oppmerksom på at enkelte av instrumentene har mangler. Vi har rådet ham til å henvende seg til den tyske overlegen, Oberst Apel, som holder til på Bogstad i Oslo. Vi finner ingen desinfeksjonsal på området.

Den dagen vi var på besøk, var det 10 syke, men ingen med alvorlige sykdommer eller smittsomme sykdommer. Og det var ingen fanger som var alvorlig skadet. Det har funnet sted tre dødsfall, ett ved et ulykkestilfelle, en syk som var angrepet av tuberkulose, ett barn død ved lungebetennelse.

Bekledning:

Fangene har ikke mottatt noe fra forsyningen. Offiserene kan ikke kjøpe noe i mangel av penger. Likevel er klærnes kvalitet/stand tilfredsstillende. Fangene har sine komplette uniformer.

I løpet av en rassa utført av britene den 8. desember 1945, ble penner, klokker og ordner/utmerkelser konfiskert.

Fangene kan vaske skittentøy i en vaskekjeller, og disponerer såpe til slik bruk. Storvask blir tørket i et særskilt rom, personlig vask på selve leiområdet.

Penger:

Genève konvensjonens bestemmelser i artikkel 6, er ikke anvendt for å trekke fangene for de beløp de innehar. Offiserene i GMSO mottar et beløp i tysk valuta. Penger som tilfaller fangene blir bare utbetalt på tysk territorium, i Norge disponerer fangene ingen midler.

Arbeid:

Mennene som tilhører GMSO er engasjert i mine-ryddingstjeneste. På den tiden vi besøkte leiren, var de spesielt opptatt med forberedelser til vårens arbeid.

Arbeidstiden er:

08.00 – 11.30 arbeid

12.00 mat

14.00 – 17.00 arbeid

Bunkeranlegg ute ved den gamle steinmur ved Vadholmen i mai 1945. Foto: Rune Sørli's fotosamling.

Tyske kjøretøy med generatordrift i leiren i mai 1945. Foto: Rune Sørli's fotosamling.

Tyskerne anla den veien gjennom vollen som i dag fremdeles brukes. Her fotografert i mai 1945. Foto: Rune Sørli's fotosamling.

De lover som gjelder for de nasjonale arbeidere er ikke overholdt, og arbeidere i leiren er ikke forsikret. De vanlige fangene er ikke lønnet.

Åndelig og intellektuell ordening:

Det er ingen prester i leiren, og fangene har sjelden mulighet til å delta i religiøse messer.

Leirområdet befinner seg ved sjøen, og er veldig stort. Det er ikke nødvendig å organisere spaserturer. Fangene kan oppholde seg utendørs så ofte de ønsker det.

Fangene disponerer tilstrekkelig med lesestoff, men ingen studieklasser har blitt igangsatt. De kan ikke musisere i mangel av instrumenter. Til gjengjeld har de en radio og diverse filmer til disposisjon. De mottar med glede spill.

Korrespondanse:

15 dager før vårt besøk i leiren, begynte postgangen til GMSO å fungere. Fanger som tilhører dette kompaniet kan skrive et brev i uken. De andre fangene har kun kunnet sende de brune ettersøknings kortene.

Samtaler/møter:

Vi kunne snakke med leirens kommandant uten vakt.

Klager:

Fangene klager ikke på maten. Kommandanten beklager seg på veiene av 50 sivile tyske sjømenn som ankom Norge i løpet av oktober og november i 1945 – de kom fra båter som Tyskland skulle overdra til Norge. Disse sjømennene har blitt værende i fangenskap, og venter stadig på muligheten til å returnere til Tyskland.

Disiplin:

Leirens kommandant er fornøyd med fangenes disiplin. Det er i leiren her i Stavern som hele GMSO befinner seg. På tidspunktet vi besøkte leiren var fire fanger i kasjotten, men ikke alle disse tilhørte leiren. Vi besøkte fengsles lokaler. Det er en vanlig brakke med vinduer, men brakken er omgitt med piggråd, og er spesielt bevoktet. De fengslede disponerer køyer med ulltepper. De fengslede var i god form og hadde bra helse. Maten de fikk var rasjonen A, og noen ganger var de bare på brød og vann. I følge reglementet til den tyske avdelingen skal det være sånn. Det er ikke funnet sted fluktforsøk.

Konklusjon:

Fangene i Lager Briesen roser sine egne offiserer, likeledes de allierte offiserene. Bruk av utmerkelse og grader er igjen blitt tillatt.

Enda flere tyske kjøretøy med generatordrift i leiren i mai 1945. Foto: Rune Sørli's fotosamling.

Speiseplan für die Zeit vom 14 – 20.1.1946 Lager Briesen

Montag: Morgen: Fett – Brot – Kaffee
Mittag: Nudeln mit Dosenfleisch
Aben: Käse - Fleisch – Fett – Brot –
Kaffee

Dienstag: Mo.: Fett – Brot – Kaffee
Mi.: Haschee – Kartoffelbrei – Suppe
Ab.: Süsser Haferflockes – Fett – Brot –
Tee

Mittwoch: Mo.: Honig – Brot – Kaffee
Mi.: Erbsen mit Schweinefleisch
Ab.: Wurst – Fleisch – Fett – Brot –
Tee

Donnerstag: Mo.: Fett – Brot – Kaffee
Mi.: Gemüse-Eintopf mit

Schweinefleisch
Ab.: Käse – Fleisch – Fett – Brot –
Kaffee

Freitag: Mo.: Fett – Brot – Kaffee
Mi.: Gulasch – Kartoffelbrei –
Tomatensuppe
Ab.: Süsser Nudeln – Fett – Brot –
Kaffee

Sonnabend: Mo.: Honig – Brot – Kaffee
Mi.: Reis mit Rundfleisch
Ab.: Wurst – Fleisch – Fett – Brot –
Kaffee

Sonntag: Mo.: Brötchen – Kaffee
Mi.: Frikadellen – Gemüse – Kartoffeln
– Tunke – Pudding
Ab.: Fleischpaste – Fett – Brot – Tee

ANDERUNGEN VORBEHALTEN

Stavern den 31. januar 1946

Røde Kors

Tilfluktsbunker ute ved Kornin i mai 1945. Foto: Rune Sørli's fotosamling.

Kanonen ved Kadettbrakka - hvem, hva og hvor

Mange har sikkert registrert at kanonen - som tidligere sto ved inngangen til LSS - nå står ved Kadettbrakka, men hvilken type kanon er dette ?

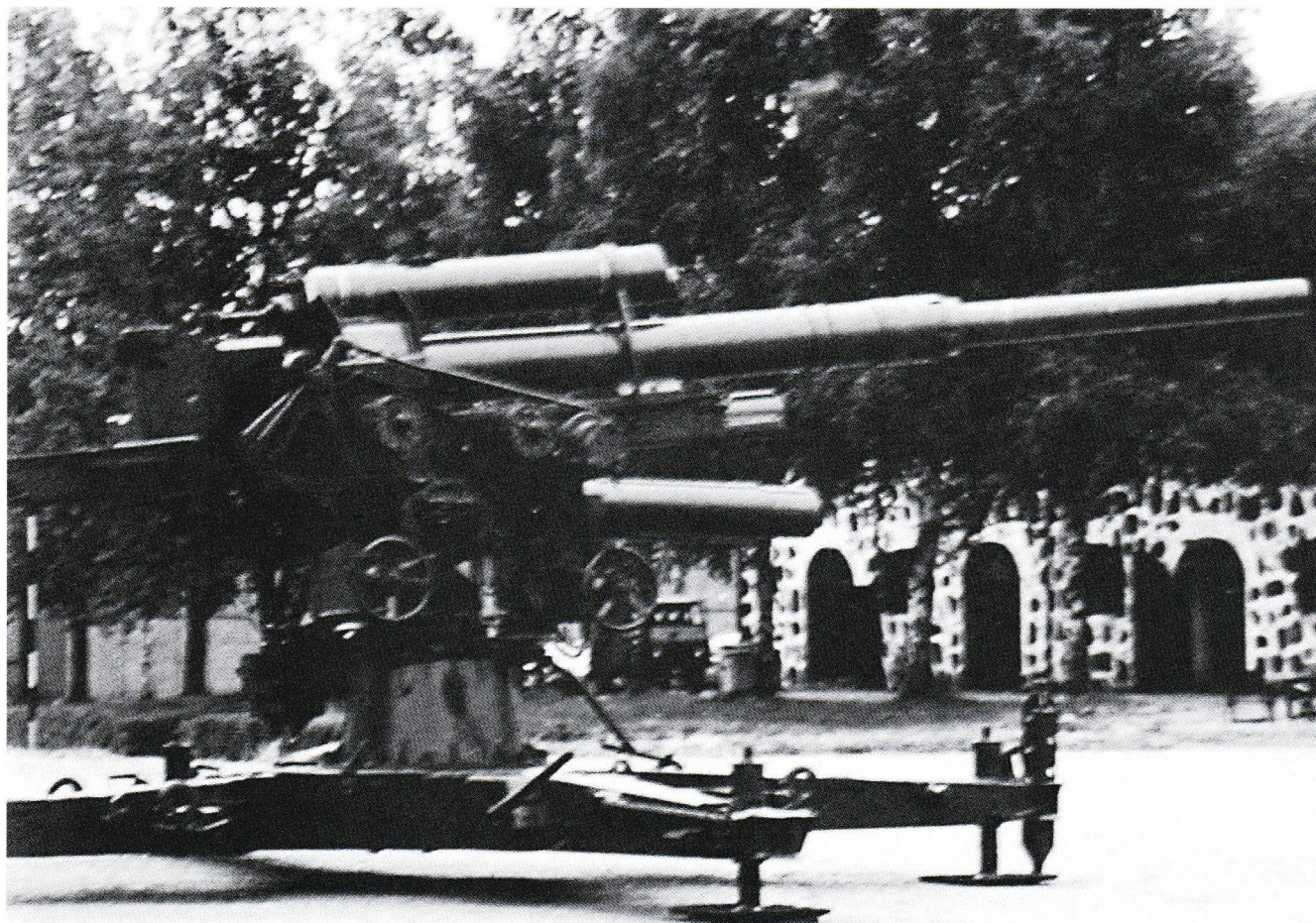
Denne ex-tyske kanonen var hovedvåpenet til Luftvernartilleriet, som ble opprettet i Norge etter 2. verdenskrig. Rundt om sto det svært mange slike 88 mm kanoner, både på lager, og direkte på forsvarsanlegg etter tyskerne - 460 kanoner totalt. Våpenet hadde betegnelsen 88 mm eller 8,8 cm - som tilsvarte kaliberet. Kanonen var i 1945 det aller mest moderne i sitt slag, og med en genial patent ang. rekyl-komprimering via trykkluftstempler langs deler av løpet.

Fredriksvern Verft ble fra 1946 skole for Luftvernartilleriet, og derfor var det full opplæring på 8,8 cm kanonen her i Stavern. Kanontypen var på den tiden hovedvåpenet til Luftvernartilleriet. Derfor har den sin plass ute på verftsområdet - som et symbol på områdets viktige historie også etter marinens tid - som varte frem til 1896.

Nå er ikke dette en kanon tyskerne utviklet under

Korte fakta om 8,8 cm FLAK-kanonen ved Kadettbrakka:

Modell:	1937
Fabrikkår:	1942
Fabrikkode:	bmv - som er koden for: Rheinmetall-Borsig AG, Werk Sömmerda, Deutschland
Nr:	6161
Prosjektilvekt:	9,4 kg
Kompl. m/hylse:	14,5 kg
Egenvekt:	5000 kg
Egenvekt m/understell:	7000 kg
Utgangshastighet på prosjektil:	820 meter i sekundet
Måldistanse:	14000 meter
Antall skudd i minuttet:	Inntil 20 pr. min.

8,8 cm kanonen ferdig restaurert utenfor kanonverkstedet hos LSS i 1983. Foto: Rune Sørli's fotosamling

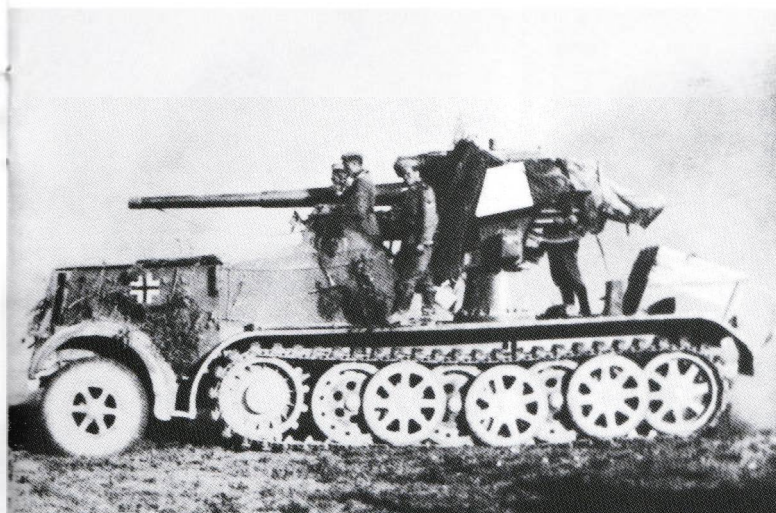

Den tyske 8,8 cm luftvernkanonen utenfor Kadettbrakka . Foto: Rune Sørлие

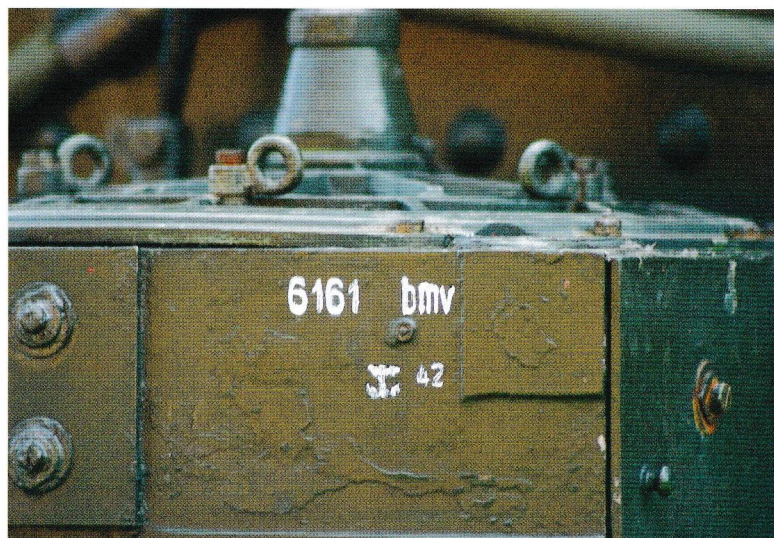
andre verdenskrig - den første 8,8 cm luftvern kanonen dukket opp allerede som modell 1918 - senere modernisert og utviklet til modell 1936 - siden utviklet videre frem til 1941 – som ble siste modellår. Under krigen var de fleste tyske kystfort og militæranlegg i Norge utstyrt med luftvernkanoner. Blant annet var både Rakke Fort og Oddene Fort i Nevlunghavn hver oppsatt med to slike 8,8 cm Flak. Fra 1944 ble også Malmøya

Fort oppsatt med denne kanontypen. Flak er imidlertid den tyske benevnelsen på luftvern.

Kanonen var mobil – det vil si at man kunne frakte den med på et avtakbart understell. Den ble også benyttet direkte montert på pansret bil og i stridsvogner.

*En 8,8 cm kanon påmontert en tysk terrengbil
Foto: Rune Sørliens fotosamling*

*Detalj fra et av de mange stempeler på kanonen - her et Waffenant-stempel som i kombinasjon med tall og bokstavkoder angir fabrikk og kontroller av våpenet.
Foto: Rune Sørлие*

Fredriksvern verft sett fra luften – den gang Luftforsvaret hersket grunnen – og hvor de to tyske brakkene nede på Teltsetta fremdeles utgjør en profil mot sjøsiden. Foto: Fredriksvern verfts venners arkiv.

Fredriksvern verft + Trond Halfdan Bergan = Sant!

Av Rune Sørлие

Trond Halfdan Bergan, som synes Fredriksvern verft og dets historie er så interessant at han vier en stor del av fritiden på erverve seg nye kunnskaper om stedet. Foto: Rune Sørлие.

Dette er mannen de fleste i Stavern har en mening om – de aller fleste uten egentlig å kjenne ham. Men hvem er nå egentlig mannen bak dette omtalte navnet?

Svaret er ganske enkelt! På vollmesterens

kontor i den gamle smia sitter det ikke en grinete, maktsjuk og hoven utrangert offiser – nei, her finner vi en høyst oppegående og trivelig fyr som har gitt hele ”seg selv” til Fredriksvern verft og dets historie.

Værftsmagazinet har bestemt seg for å gi våre medlemmer et lite portrett av denne mannen som i dag styrer hele verftsanlegget, og mer til. Det er jo en rekke personer som mener han verken har bakgrunn, kompetanse eller evne til å gjøre denne jobben – men her tar de feil, skammelig feil. Trond H. Bergan er mer en kvalifisert til jobben, og han gjør jobben bra, selv om ikke alle som gjerne vil inn med sin virksomhet på verftsområdet, og som har fått nei, mener noe helt annet.

Det er derfor på tide å se litt nærmere på denne Bergan!

Bergan er en mann med ”dårlig tid” – alltid opptatt og med full elektronisk agenda. Men så har han mye å holde styr på. Det å drifte Fredriksvern verft med bygginger, parkanlegg, ansatte, leietrakere og ikke minst myndigheter i form av godkjenninger, budsjetter, pålegg og søknader med korte frister, gjør sitt til at tiden ikke alltid strekker til. Men han tok seg tid til en liten prat med Værftsmagazinet – en prat som avslørte litt mer av denne mannens bakgrunn og interesser.

Når en kommer på besøk hos Bergan i Smia, så blir en møtt av et lunt og trivelig lokale – kaffelukta ligger i

Trond H. Bergan er stolt av sine bragder innen fotball og idrett. Trofeer står på kontoret sammen med et par støpejerns kuler for kanoner. Foto: Rune Sørli.

Fakta:

Trond Halfdan Bergan

f. 25.03.65 i Skien
Gift – 2 barn

1981-84 Studieretning for allm.fag-
Samfunnsfaglinje

1984-85 Studieretning for allm.fag-Naturfaglinje

1985-88 Befalskolen for Ingeniørvåpnet
Anleggslinje – Hærens Ingeniørhøyskole
Husbyggingteknisk linje – NKI-skolen
Lagfører – Ingeniørkomp. Eggemoen

1991 Kvalifiseringskurs – Krigsskolen
Linderud
Adm.offiser – Våpenskolen for
Ing.våpnet Hvalsmoen
Sjef bygg og anlegg – Værnes flystasjon

1991-93 Områdevollmester – Forsvarets
bygningstjeneste Hamar

1994 Bedriftsøkonomistudiet –
Handelhøyskolen BI

1996 Ansvarlig leder brannvern – Norsk
Brannvern Forening

1993-97 Sjef EBA/Vollmester - Sessvollmoen

1998 Miljøledelse – Forsvarets
Forvaltningsskole/Danmark

2000 Veiledning og kompetanseutvikling –
Høgskolen i Hedemark

1997-01 Sjef EBA/Vollmester – Luftforsvarets
skolesenter Stavern

1999-01 Gr.fag adm.fag/Personalutvikling og
ledelse – Høgskolen i Lillehammer

2001-02 Markedssjef – Forsvarsbygg/Eiend.IMD
Øst/MO Kongsberg

2002–dd Festningsforvalter – Nasjonale
Festningsverk (Stavern)

Festningsforvalter, Trond H. Bergan på sitt trivelige kontor i gamle Smia. Foto: Rune Sørlie.

rommet, og koppene med Fredrik V's våpenskjold på, står militært plassert oppe i hylla ved møtebordet. Det virker som han egentlig er glad for en anledning til en liten kopp akkurat nå. Han setter seg godt til rette i "go`stolen", mens han holder begge hendene rundt den varme kaffekoppen. Beskjedent lurer han på hva jeg har tenkt å skrive om.

På det første spørsmålet, som er litt om hans bakgrunn for denne spesielle arbeidsstillingen, tror jeg vi henviser til rubrikken om fakta om Trond Bergan, for gutten har mer å skryte av enn 3-årig videregående. Jeg må legge til at jeg ble målløs etter hvert som han fortalte om sin bakgrunn – her kunne en nesten vært fristet til å bruke uttrykket "halvparten kunne vært nok".

Men Trond H. Bergan er mer enn offiser – det finnes også en privatperson bak. På spørsmålet om han har noen spesielle interesser eller hobbies, begynner Bergan å bli mer avslappet.

Først og fremst er Trond H. Bergan en familiens mann. Sammen med kona, Lise Kathrine og barna Sivert (9) og Andrea (5) storkoser han seg som "ny Staværing" oppe i boligen de var så heldige å få kjøpt av Ljøstad oppe i Torsrødveien 58 for 3 år siden – dette etter en desperat jakt på hus her i Stavern.

Bergan er en sportens mann. Han blir synlig stolt da han kan fortelle at han var med å starte Skien Badminton – ennå stoltere blir han, når han forteller om sin karriere på Storms fotballag. Kontoret er da også preget av hans innsats, i form av pokaler og trofeer. Bergan har ikke sluppet idretten og fotballen – han er nemlig en ildsjel for vår egen sportsklubb Stag – her er han trener for småguttene. Det er takket være slike som ham, som gjør at vi kan aktivisere ungdommen i en ellers så "datarisert" hverdag.

Bergan har da også flere interesser. Foruten av at han har blitt båteier, og dyrker sjøens fristelser, så er det historie som «herjer» hans hjerte – da især Fredriksvern verft.

- Jeg leser om verftet og dets historie hver kveld, sier han, mens han prøver å legge merke til om jeg ble forundret over opplysningen.

Ja, jo – jeg ble vel egentlig det – men på en annen side viste jeg at han var særdeles interessert. Bergan blir tydelig mer enn iverig når verftets historie kommer opp som tema, og han begynner å bli litt av en ekspert på både Stavern og verftet. Faktisk så setter han seg på "skolebenken" igjen for å lære enda mer om historie – gjennom et såkalt Kulturpilot-prosjekt. Studiene blir på kveldstid, og Bergan gleder seg like mye som en 1.-klassing til første skoledag.

Konklusjonen over Trond H. Bergan må bli:

En særdeles hyggelig kar, som til tider må ta avgjørelser som for enkelte kan fortone seg som negative, men som for Fredriksvern verft i sin helhet – positive. Han er på ingen måte en arrogant person, med offisersrangen integrert i kropp og sjel – faktisk virker han snarere tvert i mot. Han "elsker" sitt arbeide på Fredriksvern verft – og det er vel nettopp en slik person som anlegget trenger – ikke bare en lønsmottaker med faste gjøremål og ferdig med det. For FVV tror jeg også Bergan er mannen som foreningen kan samarbeide med – noe som egentlig for lengst er bevist.

Et gammelt brev:

Av Rune Sørli

I vår lille serie om gamle gulne dokumenter, har jeg denne gangen funnet et addersert til Stavern Formandskap fra Stavern Lensmannskontor. Brevet gjelder arresten inne på Fredriksvern verft.

*Til Formandskapet Her.
Ad nattaresten på verftet.*

Idet jeg tillater mig å henvise til samtale med Herr Ordføreren igår tillater jeg mig herved å meddele, at nøklen til arrestrummet er fundet på verftet, og dette er således iorden.

Arrestrummet er rent og pent, men der mangler helt nattskrin, så eventuelle arrestanter er simpelthen nødt til å gjøre sitt fornødne på gulvet.

Jeg tillater mig derfor å henstille til den ærede formandskap å foranledige anskaffet et nattskrin, og som beholder kan godt brukes en almindelig zinkbøtte, som settes ned i en noget solig bygget kasse med almindelig sete og med låkk over.

Likeså mangler der et drikkekar, og som sådant kan brukes enten et emaljert eller et alluminiumskar.

Hvis jeg får det ærede formandskaps bemyndigelse, skal jeg gjerne besørge anskaffelsen.

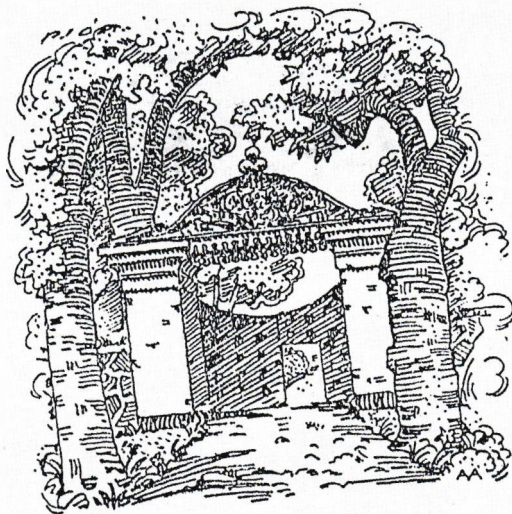
*Stavern lensmannskontor 10/6-1931
Kåre Gusland
kst.*

Fredriksverns Verfts Venner Anno 1950

Av Finn Otterstad

"Fredriksverns Verfts Venner" var etablert ved 200-års jubileet for Fredriksvern verft i 1950. Foreningen hadde som oppgave å skjøtte og bevare de gamle vakre byggverk og tradisjonsrike voller for de kommende generasjoner.

Av oppfordringen til å bli medlem fremgår det:
"I forståelse herav har Hans Kongelige Høyhet Kronprins Olav stillet seg som denne foreningens høye beskytter", slik står det i invitasjonen til medlemskap. Innmeldingskontingenten var den gang kr. 20,- og deretter en årskontingent på kr. 5,-.

Medlemskort

FREDRIKSVERNS VERFTS VENNER

Navn: Jens Nyegaard,

Adresse: Stavern.

Innmeldelseskongingent kr. 20.- / tidligere medlem.

Årskongingent 19 50 kr. 5.-

Betalt

Otto F. Frølich

Norge har ikke mange historiske minnesmerker. Og vi har heller ikke alltid vernet om de vi har. Fredriksverns Verft er ett av dem.

Det er i år 200 år siden Verftet ble grunnlagt som orlogsstasjon for Den Norske Marine. Allerede en mannsalder før seilte Tordenskjold på tokt fra den trygge havn, ett århundre senere fikk Sjøkrigsskolen sitt stamkvarter på Fredriksverns Verft og etter nesten ennå et sekel fikk Hærens krigsskole tilhold innenfor Fredriksverns gamle voller.

Idag er verftet utdannelsestentrum for Luftvernartilleriet. I disse 200 år har Forsvarets menn fra Hær, Sjøforsvar og Luftforsvar skiftet om å „ha kommandoen over det gamle festningsverk.“

På „Citadellet“ — det eldste festningsanlegg i Fredriksvern — har unge kunstnere sunnet inspirasjon for maleri og skulptur, og tusenvis av sommergjester søker hvert år glede og helse på Staverns sommervarme klipper ved den solglitrende sjø.

Vi plikter å ta vare på denne perle i vår historie som Fredriksverns Verft og Stavern representerer. De gamle vakre byggverk og de tradisjonsrike voller hvor ennå sjøhelten Peter Wessel går rundt i månelysenetter, trenger å skjøttes og bevares for kommende generasjoner.

Det er oppgaven for „Fredriksverns Verfts Venner“.

I forståelse herav har Hans Kongelige Høyhet Kronprins Olav stillet seg som denne forenings høye beskytter.

Det er også anledning for Dem å bli medlem av denne forening.

Fredriksverns Verft i februar 1950.

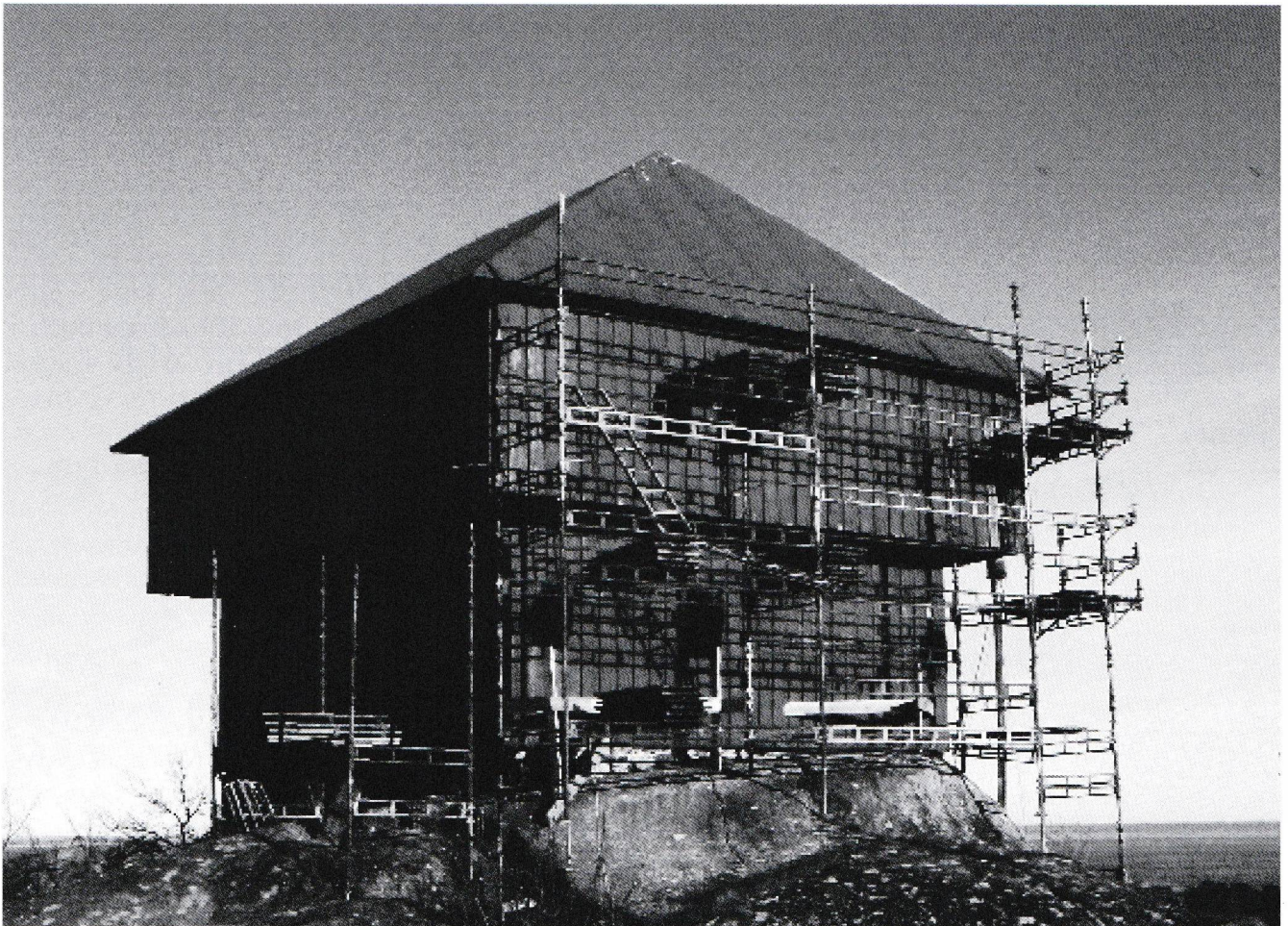
Otto I. Frølich
Civilingeniør

Anders Erichsen
Oberstløytnant

Einar Schønning
Banksjef

Blokkhusene – kommunens ansvar?

Av Rune Sørli / Per Inge Olsen

Det er store utbedringer og restaureringsarbeider som gjøres på det søndre Blokkhuset om dagen – det vil si dette året.
Foto: Tor Kristensen

Våre to vakre Blokkhus over Stavern er både vår stolthet og ikke minst et symbol for byen. Men disse byggingene er oppført i tre, og treverket forvitrer med tidens tann – hvem har så ansvaret for vedlikeholdet? Svaret er Larvik Kommune, som igjen tar saken alvorlig, og sørger for at byggingene blir tatt vel hånd om.

Nå, høsten 2004, står fremdeles stillasene oppe på søndre blokkhus – noe de har gjort siden tidlig i våres. Det er tydelig at det utføres et betydelig arbeide, og gledelig er det. Styret for FVV har gjentatte ganger ytret bekymringer om vedlikeholdet og oppsatt med bygningene på fjellene, men kommunen ser ut til å la

disse bekymringer falle til ro – får vi da håpe!

Men litt om bakgrunnen for kommunens forpliktelser med blokkhusene. Dette skriver seg ca. 70 år tilbake i tiden, hvor Riksantikvaren den 15. april 1936 sender et skriv til Forsvarsdepartementet på Akershus Festning. Her heter det:

*”Ad. Jnr. 256/1936.2 – Blokkhusene i Stavern
Vedlagt tillater man sig å returnere saken ang.
overdragelse av eiendomsretten til de to gamle
blokkhus ved Stavern til Stavern kommune. Fra
antikvarisk synspunkt er hovedsaken at disse to
karakteristiske bygninger blir forsvarlig vedlikeholdt
for fremtiden, og når kommunen vil påta sig dette
vedlikehold som ordføreren nevner at Fyr og*

Merkevesenet ikke lenger vil ha noe å gjøre med, er det fra antikvarisk synspunkt intet å innvende mot at eiendomsretten overdras til kommunen, i det man bemerker at ordføreren uttaler at – "det vil alltid være Stavern kommune en kjær plikt å bevare husene i deres nåværende utsende og i god stand". For det tilfelle at det blir spørsmål om istandsettelsesbearbeider av mer omfattende art, går man ut fra kommunen konfererer med riksantikvaren"

Harry Fett

Det blir besvart på korrespondansen fra Det Kongelige Forsvarsdepartement – Hæren, og da til 1. Distriktskommando. Dette dateres, Oslo 6. juni 1936. Her et utdrag fra skrivelsen:

"Blokkhusene på Kirkefjell og Vardefjell ved Stavern. Eiendomsrett og vedlikehold.

Blant vilkårene for overdragelsen bes tatt med fornødent forbehold om at kommunen, i tilfelle av større utbedringsarbeider vedrørende blokkhusene, på forhånd konfererer med riksantikvaren innen arbeidet settes i gang."

Det blir deretter utarbeidet et overdragelsesdokument vedrørende blokkhusene på Kirkefjell og Vardefjell – her lyder teksten følgende:

"I henhold til den av Forsvarsdepartementet i skrivelse av 6. juni 1936 (jnr. 717/36.2) gitte bemyndigelse overdrar undertegnede som chef for 1. Distriktskommando til Stavern kommune vederlagsfritt eiendomsretten til forannevnte 2 gamle blokkhus, som ligger på gnr. 1, br.nr.4 – Fredriksvern verft, Stavern.

Forutsetningen herfor er at Stavern kommune bevarer og forsvarlig og pietetsfullt vedlikeholder blokkhusene som fortidsminnesmerker.

I tilfelle av større utbedringsarbeider vedrørende disse 2 karakteristiske blokkhusene skal Stavern kommune på forhånd konferere med Riksantikvaren innen arbeidet settes i gang.

1. Distriktskommando, Fredriksten 1936

Kontakt med leserne

Vi føler oss trygge på at vi har en både kunnskapsrik og engasjert leserkrets. Derfor inviterer vi dere til å komme med ytringer eller bidrag for å gjøre medlemsbladet vårt - ENDA - bedre! Idéer - eller utkast - til artikler, små historier eller anekdoter som angår verftet - eller Stavern - av eldre eller nyere dato - alt er av interesse. Mange av medlemmene våre har lang "fartstid" i "Leiren", vet vi, og

sitter sikkert inne med mangt som kan være verd å minnes - og dele med andre. Vi kan gjerne bearbeide stoffet, dersom det er ønskelig. Rene leserbrev er også velkomne. Fra og med neste nummer håper vi å få til en fast spalte med bidrag fra leserne. Så ta kontakt med en av oss i redaksjonen, slik at denne kan bli en realitet. Og merk: invitasjonen gjelder ALLE - uansett sivil eller militær karriere!

Fredriksvern verft som filatelistisk samlerområde

Av Rune Sørli/Arne J. Bay

Det at mange samler på frimerker og brev er vel ingen spesiell sjelden hobby – men når man tar for seg Fredriksvern verft som eget samlerområde blir det straks litt mer spennende for oss her i FVV. Det dukker opp i ny og ne ett og annet brev, dokument eller kart fra Fredriksvern/Stavern på auksjoner rundt om, og prisene blir ofte høye – dette vitner om at området vårt er verdt å samle på.

Foreningen mottok for en stund tilbake en gave fra vårt medlem Arne J. Bay, et originalt gammelt brev, som vi skal komme tilbake til i serien: Et gammelt brev blir oversatt.

En stor samler av nettopp slike brev fra Fredriksvern finner vi hos vårt medlem Bay, som har gitt oss muligheten til å gjengi et knippe godbiter fra denne viktige historien som posten her i Fredriksvern er.

Det er særlig verdibrev fra tiden 1740 til 1815 vi her skal se litt nærmere på. Det er ikke tvil om at disse brevene, som er dokumenter brettet sammen til en form for "konvolutt", ser flotte ut, og "lyser" av historie – det er nok likevel selve dokumentet som pirrer nysgjerrigheten hos oss her i foreningen – hva står det skrevet? Trolig vil slike enkeltstående brev ikke fortelle så mye siden de nå er tatt ut fra sin opprinnelige arkivordning – men bevares – det er godt noen har tatt vare på disse for ettertiden.

Litt om bakgrunnen for disse såkalte verdibrevene.

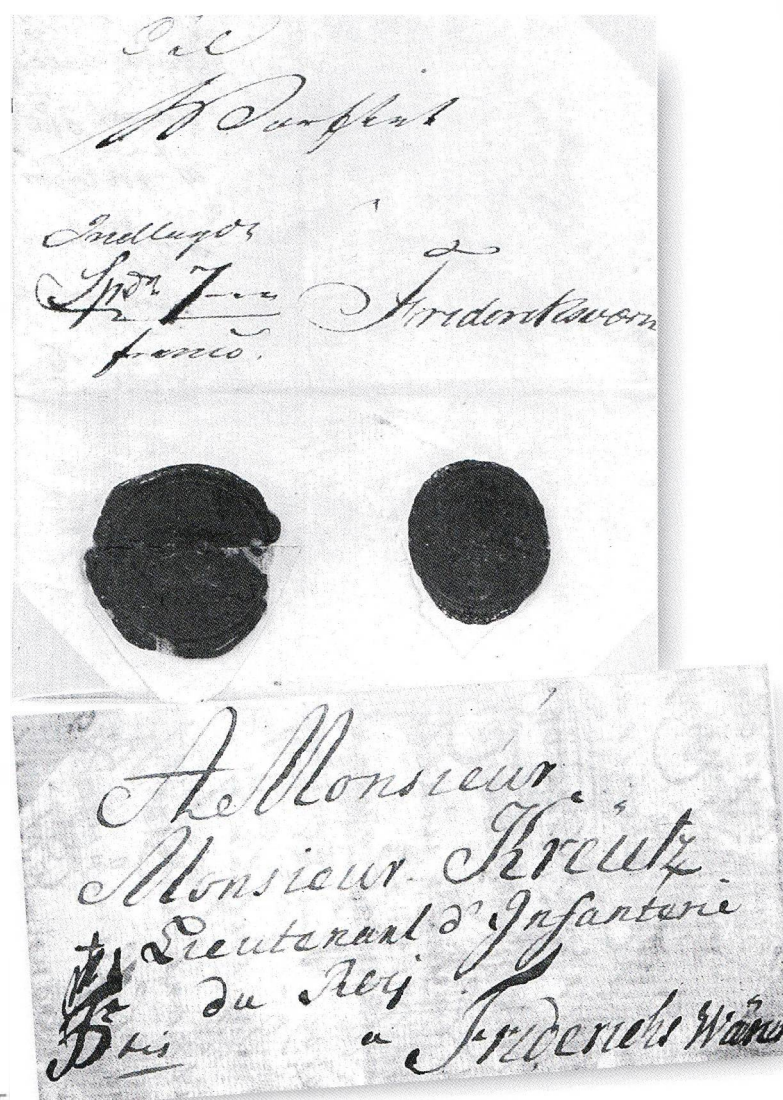
Forordningen av 25. desember 1694 påbød at det ikke var tillatt å sende gods, penger eller kostbarheter med den ridende posten, men fra 1736 ble det opprettet en Assignations, veksel og laanebank i København, og ved Kgl. Reskript av 15. februar 1745 ble det tillatt å sende verdibrev med de ridende postene. Disse pengebrevene ble ført opp på de alminnelige kortene, men ble lagt inn i særskilte pakker. Senere, ved kongeskiftet i 1730, fikk postmesterne ordre om at postsignettene skulle ha det Danske Kongelige Monogram.

Om sin samling sier Bay:

Samlingen tar for seg alle ulike postlagte brev under kong Fredrik V, kong Christian VII, så Fredrik VI, og senere de første norske postsignetter fra 1815 med "Løve med Hellebard". Ved kongens død eller sykdom, ble det fra en rekke postkontorer og private brukt sort lakk i signetavtrykkene.

Samlingen tar også for seg brev fra Fredriksvern verft datert i februar 1752 og kongelige monogram fra kong Fredrik V (1740-1766) på brev. Kongelige tjenestebrev under Christian VII, bancobrev og lotteribrev banco til København, brev gått med postbud, feil sendte brev, retur osv.

Her følger et lite utvalg fra Bays samling.

5.) Skal han lige saavel som andre avanceres, enten til Under-Officers Plads eller høyere Charger, efter hans Forhold og Degtighed.

6.) For det øvrige, skal han ved Tilfælde, nyde de Præmier og Benaadinger, om (GUD forbyde) nogen Orlog vaakom, som Hans Kongel. Majests. Søe-Ordonants videre forklarer.

Friderichs Wærns Wærf den 14. febr. Ao. 1752.

Paa det Combinerede Admiralitets og General-Commisariats Collegii Begne.

Hans Kongel. Majests. til Danmark og Norge, 2c.

Bestaller Commandeur Capitain til Søen og Chef over Friderichswærn

Die
von Just. Expeditionen Comandeur
von
Sien
Just Comandeur
Friderichswærn

Tjenestebrev til Fredriksvern
Verft, bl.a. til Commandeur
Capitaine Zimmer i
Fredrikswærn, 24.4.1794.

Phänomen Capitain Zimmer
No: 24
Fredrikswærn
B. C.

H. Commandeur Capitaine v. Zimmer
Kongel. Høfde
til
Friderichswærn

Guidetjenesten 2004

Fra høstens kulturelle skolesekk undervisning på verftet – et populært tiltak for elevene. Foto: Rune Sørli.

Vår andre guidesesong nærmer seg slutten. Aktiviteten vår startet allerede i mars med to kurskvelder, hvor vi hadde noe fordypning på visse områder av vår historie. Dette var også forberedelsen til årets sesong. Vi fikk med to nye guider som fulgte kurset, nemlig de to ikke helt ukjente Kåre Christoffersen og Dag Oppen Berntsen.

Vi har fulgt det samme opplegg som i fjor med bestilte turer, og faste guidinger på verftsområdet, samt åpninger av Galeimuseet.

De første bestilte oppdragene kom i mars, deretter fulgte oppdragene på utover i april og mai, mens juni ble den travleste måned med opptil 3 guidinger pr. dag. Juli derimot var stille, da sikkert grunnet fellesferie. Det kom en del oppdrag i august og september. Til sammen har vi hittil i år guidet ca. 1200 personer.

Justisdepartementets kurs og øvningsenter har vært den største bruker av våre tjenester. Dette synes vi er svært hyggelig. Vi får også en rekke oppdrag fra forskjellige reiselivselskaper som vi har fått kontakt med i fjor, dette er jo også veldig gledelig.

Spesielt morsomt var det at Kåre Christoffersen, som var en tur i Kina tidligere i år, traff et norsk reiseselskap der borte – dermed la han ut om vårt fantastiske Stavern i kjent stil – vips, så hadde vi en bestilling på guiding.

Våre faste guidinger på verftet ble gjennomført fra 28.6 til 5.8, da to ganger pr. uke. Besøktallet lå også i år under det ønskelige. Galeimuseet var åpent påskedagene, under seilskipsfestivalen og frem til 1 august, to ganger i uken. Også her var antall besøkende under det vi hadde håpet. Dette skyldes at vi ikke har fått profilert oss i blant annet media, og heller ikke i år fikk vi kommet tilstrekkelig med i Stavernsposten som utgis av ØP. Dette må vi arbeide mer med før neste års sesong tar til.

Under alle omstendigheter tatt i betraktning, må vi vel si oss fornøyde med årets sesong så langt, og vi har også hjulpet på med foreningens økonomi. Vi planlegger nå en samling for våre guider til oppsummering av sommeren, og hvor man kan diskutere eventuelle forbedringer eller gode forslag.

Takk så langt !

Hans Chr. Kjeldsen

Glimt fra en svunnen tid:

”Spreng-Granaten”

Snekkerverkstedet på LVASA Anno 1958

I et øredøvende leven entrer vi snekkerverkstedet med blokk og blyant. Det freser og uler fra alle kanter, alkopanert av skarpe slag fra en hammer. Jo du verden, dette kan en kalle skramleorkester med og uten noter. Vi vasser oss frem med flis til langt over leggene, og roper så høyt vi kan til nærmeste mann.

Er det sjanse til en liten prat ang. verkstedet? Det gjelder ”Sprenggranaten” som skal ha litt stoff til julinummeret. Vi får ikke noe svar, men maskinene blir

Alf Nicolai Ekenes i full sving med arbeide på snekkerverkstedet.

slått av og en himmelsk fred legger seg over rommet. Jo, det skulle vel bli ei råd med det, får vi høre. Vi setter oss ned sammen med sjefen for snekkerverkstedet, Alf Nicolai Ekenes. Han tar opp en eske med tobakk og ruller seg en sigarett mens han tenker over hva han skal prate om. I mellomtiden sitter vi å nyter den herlige duften av nyhøvlede furubord.

Ja jeg er født i Brunlanes 13.8 1924, og kan med rette kalle meg ”nesing”, sier Ekenes. Jeg begynte i hjul- og karroserifaget i 1942, og det arbeidet jeg med frem til 1945. Da gikk jeg over i møbelfaget, der jeg sluttet i 1950 og begynte her på LVASA. Hvor gammelt er verkstedet her? Det ble opprettet i 1950 da jeg begynte her. Da var jeg alnene, men så ble det behov for nok en mann, slik at vi i dag er 2 stk. Ja, han står der borte sier Ekenes, og peker på Arne Jørgensen. Som en randbemerkning kan vi opplyse at Arne er litt av en skøyer og verkstedets muntrasjonsråd.

Det vil si, vi har en soldat til hjelp så vi er egentlig 3 stk. Men maskinene, har dere hatt de fra 1950? Å nei da gitt, det var ikke en maskin her da jeg kom. I 1951 fikk vi en båndsg. Så fikk vi i 1952 denne her, sier Ekenes, og peker på en lang flat dings. Kan du gi en kort beskrivelse? Jo som du ser er det mange rare innretninger. Det er en universalmaskin innen verkstedet. Det kan utføres planhøvling tykkelseshøvling, frese og bore, samt nyttes som justersirkelsag. En kan vel si at uten denne maskinen kom vi vel ikke langt. Så har vi med tiden fått to smergelmaskiner, 1 siklingsoppretter, 1 vertikal bormaskin, og av mindre verktoy kan nevnes 1 elektrisk håndsag og drill.

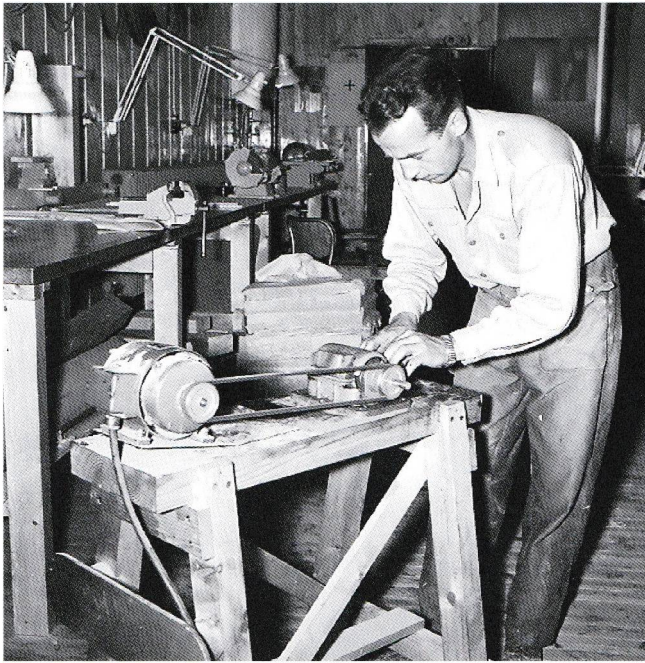
Skal vi prate litt om oppgavene dere får? Det kan vi vel gjøre, kommer det med et sukk. Vi skjønner at de er mange. Alt arbeide som skal utføres må vi få inn på arbeidsordre. Til nå har vi utført og ekspedert 75 slike arbeider og 82 ordre står for tur.

Hva står det på slike ordre?

Det er fra rep. Av stoler til tilvirkning av store arbeidsbenker for tekniske verksteder.

Hvordan liker du arbeidet her på verkstedet?

Jeg liker det veldig bra, bortsett fra skraping og

Arne Jørgensen sørger for faglig håndtering av en de mange nye maskiner.

merke til at det ligger mye materialer her inne, og mener det er behov for et lager. Her er Ekenes helt enig, idet materialene bør ligge stablet mer luftig for å tørke mest mulig.

Har du noen ønsker?

Pussemaskin. Da ville vi spare 25% av arbeidstiden på et stykke arbeid. Her må vi være enig med Ekenes, for et verksted i dag med respekt for seg selv, bør ha en slik maskin.

Det er vel slik i snekkeryrket også, at man har en viss yrkesstolthet?

Ja det er klart det er. Men det er ennå et stykke igjen når det gjelder å respektere yrkene. Vi må respektere hverandre på hvert vårt felt.

Har du noen hobby?

Det må bli bridge og sjakk det da – ja, så driver jeg å strikker.

Strikker??????

Ja er det så rart da? Jeg lærte å strikke før jeg begynte på folkeskolen. Jeg strikket alle mine strømper helt frem til konfirmasjonsalderen. Siden har det blitt en og annen genser. Nå har vi kjøpt oss strikkemaskin, og da blir det straks morsommere.

Slik kunne vi sitte å snakke om løst og fast i flere timer, men arbeidet venter og vi vil ikke forstyrre lenger. Vi takker for praten og ønsker Ekenes, Jørgensen og 727 Magnussen alt hell med arbeidet videre.

Alf Nicolai Ekenes.

istandsetting av stoler. Vi skulle bare hatt rørstoler, de blir mer rasjonelle.

Morsomme og interessante oppgaver?

I farten kan jeg huske vi laget noe kasser til VO målere. Det var en veldig ok jobb. Disse kassene ble også sendt til alle LVA grupper.

Når vi ser på verkstedet slår det oss at det er stort og luftig. Vi anslår størrelsen til 120 kvadratmeter. Vi legger

Arne Jørgensen.

Nye krus er ankommet!

Vårt jubileumskrus med Fredrik V's logo ble fort utsolgt. Nå har vi fått ny forsyning. Kruset er mørkt dypblå med logo i gullfarge og er av meget god kvalitet.

Prisen er kr 125.- pr stk. (pluss eventuelt forsendelsesutgifter)
Kruset passer også godt for firmaer eller bedrifter som ønsker et litt mer dekorativt krus å servere kaffe i enten det er for besøkende eller ansatte.

Neste nummer kommer ca. 15. desember

*Det tar på under "Tordenskjoldslaget" i Stavern.
Foto: Rune Sorlie.*

Siden 1841 har vi vært "BANKEN" i Stavern

Stavern sett fra sør øst den 24. juni 1967.
Foto: Rune Sørliås fotostudio

Historisk tilbakeblikk

Siden 1841 har vår bank betjent lokalmarkedet i Stavern med banktjenester. Mangt og mye har skjedd siden den tid, men "banken" i Stavern er fortsatt i god drift og betjener også i dag både privatpersoner og bedrifter med et variert og komplett tilbud av finansielle tjenester.

Tidene forandres, folks behov og ønsker endres, noe vi i SpareBank 1 Vestfold har tatt konsekvensen av.

Noen å snakke med

Hos oss i Stavern vil du alltid finne noen å "snakke" med. Hos oss finner du engasjerte medarbeidere med lang erfaring og stor kunnskap. De er der for deg. Vi har "banket" for Stavern siden 1841.

Alt du trenger på ett sted:

- Økonomisk rådgivning
- Lån til alle formål
- Plassering/aksjer og fond
- Skade- og livsforsikring
- Kortprodukter
- Betalingsformidling
- Kjøp og salg av bolig

Velkommen inn du også!
Tlf. 02480 - www.sparebank1vestfold.no

Vit at vi er der.

SpareBank 1 Vestfold

Alt på ett sted

- du får det hos oss i Stavern.

Det er med stor glede vi kan ønske deg som kunde velkommen i moderne og kundevennlige lokaler. Her vil kompetente medarbeidere med god lokalkunnskap sørge for at du får levert alle tradisjonelle bankprodukter som finansiering, innskudd, kortprodukter, valuta, regningsbetaling m.m. I tillegg får du råd om alternative plasseringer og livs/skadeforsikring.

EiendomsMegler 1 tilbyr alle tjenester innen eiendomsmegling: Salg - kjøp - rådgivning. Kort sagt - du får alt på et sted i Staverns tradisjonsrike bank.

Selvbetjening

MiniBank - nettBank og myntteller vil være tilgjengelig dersom du ønsker å benytte deg av vårt selvbetjeningsmiljø.

Engasjert i lokalsamfunnet

Honnørordet "Lokalbanken" betyr noe for oss i Stavern. Vi har engasjert oss i et stort antall arrangement både av kulturell og idrettslig art. En aktiv medspiller i "Glade dager", sponsor for musikkorps og idrettsforeninger samt bidragsyter til en rekke andre tiltak i lokalsamfunnet Stavern.

Vi håper at du setter pris på dette og også for fremtiden vil gjøre dine bankforretninger hos oss.

Sidsel E. Andersen

Turid Selvig

Trond Morten Istre

Hanne Sandene